

ЗАВДАННЯ

державної влади та органів місцевого самоврядування щодо розвитку закладів освіти усіх форм власності

/дайджест станом на вересень 2017/

Забезпечення конституційного права на освіту з боку держави полягає в тому числі у сприянні *недержавному* сектору освіти.

Розвиток приватних шкіл – показник демократизації суспільства.

*Жан де Груф, професор, радник з питань освіти ЮНЕСКО,
Голова Європейської асоціації освітнього права та політики,
експерт діяльності систем освіти більш ніж 40 країн світу*

Новим **Законом України «Про освіту» /2017/** визначені повноваження органів управління у сфері освіти всієї вертикалі влади (державної влади та органів місцевого самоврядування).

- **Кабінет Міністрів України** (п.1. Ст.63):
 - вживає заходів щодо забезпечення конституційного права *кожної* особи на освіту (пп.1);
 - забезпечує проведення державної політики у сфері освіти (пп.2);
 - забезпечує **рівні умови розвитку закладів освіти всіх форм власності** (пп.6).
- **Органи місцевого самоврядування** (Ст.66):
 - відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечення якості освіти на відповідній території (пп.1) п.1., пп.1) п.2.),
 - забезпечують **рівні умови розвитку закладів освіти всіх форм власності** (пп.6) п.1., пп.10) п.2.).

Обов'язком органів місцевого самоврядування відповідно до:

- **Закону України «Про загальну середню освіту»** (п.3. Ст.37) є **створення умов для розвитку закладів освіти усіх форм власності;**
- **Закону України «Про місцеве самоврядування»** (ст. 32) є забезпечення розвитку і вдосконалення мережі освітніх закладів усіх форм власності

Закон України «Про місцеве самоврядування»

Ст..32. Повноваження у сфері освіти...

До відання виконавчих органів міських рад належать:

б) делеговані повноваження: ... 2) **забезпечення** відповідно до закону розвитку всіх видів освіти ..., **розвитку і вдосконалення мережі освітніх ... закладів усіх форм власності**, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, ... організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів.

- **Обов'язком** держави та **органів місцевого самоврядування** відповідно до **Закону України «Про дошкільну освіту»** є **створення умов для розвитку закладів дошкільної освіти усіх форм власності** (п.2. Ст.19), і не тільки сприяння розвитку, але й **збереження** мережі дошкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності (п. 2 ст. 3).

Програма діяльності Кабінету Міністрів України (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2016 р. №294, схвалена Постановою Верховної Ради України від 14 квітня 2016 р. №1099-VIII)

- Розвиток ринку дошкільних навчальних закладів усіх форм власності, надання їм підтримки з бюджетів різних рівнів.
- Сприяння розвитку загальноосвітніх навчальних закладів усіх форм власності, у тому числі шляхом надання державної фінансової підтримки.

Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року (затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. №275-р)

- Запровадження **рівноправних** підходів як у виконанні загальноосвітніми навчальними закладами **незалежно від форми власності** обов'язків щодо забезпечення якості освіти, так і у використанні для цього **матеріально-технічних ресурсів (навчально-методичного забезпечення, нерухомого майна, земельних ділянок, комунальних послуг тощо)**

Міська комплексна цільова програма «Освіта Києва. 2016-2018 роки» (затверджена рішенням Київради 03.03.16):

- Програма передбачає **створення** єдиного освітнього простору з системою приватної і сімейної освіти столиці та **умов для розвитку освітніх закладів незалежно від форм власності.**

Столичний стандарт освіти (затверджений рішенням Київради 22.05.13):

- Створити умови для розвитку приватних навчальних закладів.

Національна стратегія розвитку освіти на період до 2021 року (затверджена Указом Президента України 26 червня 2013 року):

- Створити умови для існування та розвитку приватних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів.

Рекомендації парламентських слухань на тему «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні», ухвалених Постановою Верховної Ради України 12 липня 2017 р.

Одними з завдань Міністерства освіти і науки України є:

- створення прозорого ринку надання освітніх послуг;
- перехід від ідеології дотацій до ідеології **інвестування** в освіту.

Забезпечення добросовісної конкуренції

Міжнародні дослідження підтверджують, що якщо поряд з державними існують приватні школи, це створює так звану дружню конкуренцію і призводить до покращення освітніх стандартів.

*Жан де Груф, професор, радник з питань освіти ЮНЕСКО,
Голова Європейської асоціації освітнього права та політики,
експерт діяльності систем освіти більш ніж 40 країн світу*

Україна задекларувала рівноправну реалізацію і захист усіх форм власності. Забезпечення дотримання правил чесної конкуренції та рівних умов розвитку всіх форм власності є конституційною гарантією держави.

- Відповідно до ст.116 Конституції України **обов'язком Кабінету Міністрів** України, що безпосередньою керує МОН України, є здійснення заходів щодо *забезпечення прав і свобод людини та громадянина, забезпечення проведення політики у сфері освіти і забезпечення рівних умов розвитку всіх форм власності.*
- Ще у 1993 році Україна визначила стратегічним напрямком подолання монопольного становища держави в освіті і створення на рівноправній основі приватних (недержавних) навчальних закладів (*Державна національна програма «Освіта» (Україна в XXI столітті)*).
- Відповідно до нового **Закону України «Про освіту» /2017/**:
 - заклади освіти всіх форм власності мають рівні права і обов'язки у провадженні освітньої діяльності відповідно до законодавства (п.7. Ст.22);
 - заклади освіти всіх форм власності, зареєстровані у встановленому законом порядку, мають рівні умови користування *нерухомим майном державної або комунальної власності, що передається в оренду* (п.5. Ст.79).
- Відповідно до **Земельного кодексу України** заклади освіти незалежно від форм власності набувають права постійного користування *земельною ділянкою* із земель державної та комунальної власності (пп. г) п.2. Ст.92).
- Одним з принципів державної політики у сфері житлово-комунальних послуг є забезпечення *рівних* можливостей доступу до отримання мінімальних норм житлово-комунальних послуг для споживачів незалежно від соціального, майнового стану, віку, місцеперебування та форми власності юридичних осіб (пп.5) п.1. Ст.2. **Закону України «Про житлово-комунальні послуги»**).
- Одним із завдань Уряду України відповідно до **Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року /2017/** є запровадження рівноправних підходів як у виконанні загальноосвітніми навчальними закладами незалежно від форми власності обов'язків щодо забезпечення якості освіти, так і у використанні для цього **матеріально-технічних ресурсів (навчально-методичного забезпечення, нерухомого майна, земельних ділянок, комунальних послуг тощо)**

Одним із завдань Уряду України, визначених у його *Програмі*, завдань, вищезазначених *Рекомендаціями парламентських слухань на тему «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні»*, ухвалених *Постановою Верховної Ради України 12 липня 2017 р.*, є завдання Міністерству освіти і науки України щодо *створення прозорого ринку надання освітніх послуг*. Але цей, як і будь-який інший ринок, підпорядковується у тому числі законодавству щодо захисту економічної конкуренції.

Заклади дошкільної та загальної середньої освіти усіх форм власності відповідно до законодавства є юридичними особами і суб'єктами господарювання.

У такому контексті у ставленні до них органи влади і місцевого самоврядування повинні керуватися наступними нормами законів:

- забороняється приймати акти або вчиняти дії, що визначають привілейоване становище суб'єктів господарювання тієї чи іншої форми власності, або ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції; рівний захист усіх суб'єктів господарювання; визнання усіх суб'єктів права власності рівними перед законом; дискримінація суб'єктів господарювання не допускається (Ст.5., 6., 25. Господарського кодексу України);
- органи влади, органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції; забороняється вчинення антиконкурентних дій органами влади, органами місцевого самоврядування, органами адміністративно-господарського управління та контролю; антиконкурентним вважається прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи **бездіяльність** органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), а також дії щодо надання окремим суб'єктам пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що призводить або може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції; а також дії, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створюються несприятливі чи дискримінаційні умови діяльності порівняно з конкурентами (Ст.4., 12., 13., 15. Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

Деякі визначення, використані в аргументації

- Одним з принципів державної політики є забезпечення рівності прав суб'єктів господарювання незалежно від організаційно-правової форми чи форми власності (Ст.3. Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (в тому числі у сфері освіти)) /відповідно до Конституції України існує чотири форми власності: народу України, державна, комунальна, приватна/
- **Економічна конкуренція** – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання; господарською діяльністю не вважається діяльність фізичної особи з придбання товарів народного споживання для кінцевого споживання (Ст.1. Закону України «Про захист економічної конкуренції»)
- Одними з видів економічної конкуренції є:
 - **внутрішньогалузева** – між аналогічними послугами, що задовольняють ту саму потребу, але відрізняються ціною, якістю чи асортиментом;
 - **нецінова** – здійснювана через підвищення якості послуг, їх надійності, технологічне удосконалення, поліпшення умов реалізації.

/Словник економічних термінів/